

vj. volt többek között a műsorában. Ez évben a román színház-egylet alaptőkéje közel 25.000 frtra rúgott. (Lásd: »Színészeti Közlöny«, 1881. 20. szám.) 1883. aug. 8-án Lippán a román színpártoló-egylet közgyűlésén Vulcan József alelnök felolvasta »Dicsekedők« c. vígjátékának első felvonását. 1904-ben a színház-egylet vagyona közel 400.000 K volt. (»Pesti Napló«, 1904. aug. 27.) 1910. aug. havában Szászrégenben az »Astra« — a román színházalap-egylet neve — nagy gyűlést tartott a létesítendő színház megépítése céljából. Nov. havában Brassóban újra tartottak gyűlést, Mihú János dr., elnöklésével és ezen azt határozták el, hogy nem állandó színházat alapítanak, hanem vándortársulatot szerveznek, mely bejárna a románok lakta nagyobb városokat és községeket. Ily értelemben meg is változtatták a színi egyesület alapszabályait s ehhez kikérték a belügyminiszter jóváhagyását. A módosított alapszabályok szerint a színházi alap hatvan százalékát akarták a vándortársulat szervezésére fordítani. Nov. 20-án Nagyváradra érkezett Banutiu Aurél, a román színház-egyesület művészi igazgatója, s ebből az alkalmából a Rimánóczy-féle vendéglőben összegyűltek a román társadalom tagjai. Egy fiatal ügyvéd felvetette az eszmét, hogy a nagyvárad-i románság adakozzék a színházalapra. Az ötlet lelkes tetszésre talált. Azonnal ívet szövegeztek s légelőnök a jogakadémia román hallgatói jegyezték fel adományaikát: 3000 koronát írtak alá. A példa hatott. A jelenlévő urak nyomban 5000 koronát ajánlottak fel s így a színházalap pár perc alatt 8000 koronával gyarapodott. 1911. ápr. 12-én a »Poporul« nevű lugosi pénzintézet az ottani piacon nagy házat vásárolt, melyet egy állandó román színház céljaira szándékozott átalakítani.

1911. júl. havában Biharmegyében Banutiu Aurél színtársulata kapott játszási engedélyt. 1913. márc. 6-án Nagyváradon úri műkedvelők előadták a »Functionarul de la Dominiu« (A gazdatiszt) című román darabot. Írta: Petre Locustianu, román író. Pitu Ardelean és Valeria Stefanica kellemes játékkal tündek ki, továbbá nagy hatást ért el Bibiana Nyes; a férfiak közül Radu Barcianu és Pinteru tűnt ki. Ez évben a színház-alap

tőkéje egy millió K-ra rúgott. Szept. havában a belügyminiszter engedélyt adott Antonescu Viktornak, hogy a bukaresti Nemzeti Színház tagjaiból összeállított társulatával Magyarországon körutazást tegyen és előadásokat tarthasson. Az engedély tartama három év. A román színtársulat a következő helyekre kapott játszási engedélyt: Nagyszeben, Balázsfalva, Szászváros, Szászsebes, Gyulafehérvár, Fogaras, Brassó, Arad, Brád, Abrudbánya, Nagyvárad, Nagybánya, Lippa, Belényes, Karánsebes és Lugos. A belügyminiszter által jóváhagyott program a modern román színműirodalom termékeit, elsősorban Caragiale műveit tartalmazta.

Nov. havában a színházalap-egylet eddigi elnöke, dr. Mihú János szászvárosi ügyvéd lemondott állásáról, mert nem tartották elég agilisnak. Helyébe Vajda Sándor országgyűlési képviselőt választották meg elnökké. Azonkívül beválasztották az elnökségbe Mániut, Branistyt és Brediceanut, a román nemzetiségi párt vezető tagjait. Dec. hó elején Antonescu Viktor színtársulata, mely két hónapon át vendégszerepelt Magyarországon különböző román városaiban, befejezte körútját és utolsó előadását Balázsfalván tartotta. A színészek kijelentették, hogy a románok őket mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták, még Bihar-, Szatmár- és Szilágy megyében is. Oly anyagi eredményeket értek el, amilyenre nem is számítottak. Ekkor, hogy elhagyták az országot, kötelességüknek tartották, hogy köszönetet mondjanak Derussi György budapesti volt főkonzulnak, akinek közbenjárására sikerült a magyar kormányt rábírni arra, hogy az engedélyt megadja. 1914-ben Baila Nicoleta román színész, a bukaresti Nemzeti Színház tagja kapott magyarországi színgazgatói engedélyt, ki staggione alapján kezdte meg működését. A staggione tagjai mindannyian magyarországi román úricsaládok fiai és leányai; számosan közülök színiiskolát végeztek, de voltak olyanok is, akik tudományos, vagy egyéb pályákat hagytak oda, hogy a román kulturális ügynek a szolgálatába álljanak. Volt néhány olyan tagja is az új román staggionnak, akik a bécsi zene- és énekakadémiát végezték s akik oszlopai kívántak lenni a staggione román operaelőadásainak.

(Erdődi Jenő)